

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2026 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΕΠΑ.Λ.
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1. α) Οι δύο βασικές αρχές του μπάσκετ που ο Ντέιβιντ Χολάντερ θεωρεί εξαιρετικά επίκαιρες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων ενός διαρκώς μεταβαλλόμενου κόσμου είναι η απουσία σταθερών σχέσεων και η υπέρβαση. Αρχικά, όπως στο άθλημα δεν υπάρχουν παγιωμένοι ρόλοι, έτσι και στη ζωή οι άνθρωποι οφείλουν να επιδεικνύουν ευελιξία και να προσαρμόζονται άμεσα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, δρώντας πάντα συλλογικά. Επίσης, Ο υπερυψωμένος στόχος του παιχνιδιού μάς διδάσκει να κοιτάζουμε ψηλά, να θέτουμε φιλόδοξους στόχους, να ξεπερνάμε τα όριά μας και να επιχειρούμε το φαινομενικά αδύνατο.

A1. β) (5) Μέσα πειθούς:

Αφήγηση: «...όταν ήμουν έξι ετών, ο πατέρας μου ασφαλόστρωσε την αυλή μας και έστησε μία κανονική μπασκέτα.»

Μεταφορική χρήση της γλώσσας: «...βιώσιμος προσανατολισμός»

Ασύνδετο σχήμα: «...ένας ισχυρός, βασικός, βιώσιμος προσανατολισμός...»

Ευθύς λόγος: [«Κοίτα ψηλά».]

Πρώτο ρηματικό πρόσωπο: «...ήμουν».

2^η δραστηριότητα

A2. α) Ο τίτλος του κειμένου («Θα μπορούσε το μπάσκετ να σώσει τον κόσμο;») είναι διατυπωμένος υπό τη μορφή ρητορικού / στοχαστικού ερωτήματος. Το επικοινωνιακό του αποτέλεσμα είναι πολυδιάστατο. Είναι κατάλληλος και προϋδεαστικός, καθώς προδιαθέτει τον αναγνώστη για τον προβληματισμό που πρόκειται να αναπτυχθεί σχετικά με τη σωτηρία του πλανήτη σε αναλογική σχέση με τους υψηλούς στόχους ενός αθλήματος, όπως είναι το μπάσκετ. Είναι επίσης μεταφορικός, κεντρίζοντας άμεσα το ενδιαφέρον, την περιέργεια και την προσοχή του αναγνώστη λόγω της φαινομενικής υπερβολής και της πρωτότυπης σύνδεσης ενός αθλήματος με την παγκόσμια σωτηρία.

A2. β) Εντοπισμός της αναλογίας: Ο συγγραφέας παραβάλλει τη λειτουργία του μπάσκετ (που έχει υπερυψωμένο στόχο και ζητά από τον παίκτη να «πετάξει» αψηφώντας τη

βαρύτητα) με την πορεία της ανθρωπότητας και την κοινωνική ζωή (όπου ο άνθρωπος καλείται να θέτει υψηλούς στόχους και να ξεπερνά τα όριά του).

Ανάλυση της αναλογίας: Όπως στο μπάσκετ η επιδίωξη του καλαθιού απαιτεί μια κίνηση προς τα πάνω, κόντρα στη βαρύτητα, έτσι και στην κοινωνική πραγματικότητα η πρόοδος επιτυγχάνεται όταν οι άνθρωποι δεν περιορίζονται στα προβλήματα που βρίσκονται «μπροστά στα πόδια τους», αλλά κοιτάζουν ψηλά και αγωνίζονται για το φαινομενικά ανέφικτο.

Στόχος/Επίτευγμα του ομιλητή: Με τη χρήση της αναλογίας ο ομιλητής καταφέρνει να καταστήσει μια αφηρημένη, σύνθετη και φιλοσοφική έννοια (όπως η κοινωνική υπέρβαση και η πρόοδος) απόλυτα συγκεκριμένη και εύκολα κατανοητή από τον αναγνώστη, προσδίδοντας παράλληλα πειστικότητα και ζωντάνια στον λόγο του, μέσω της παρομοίωσης.

A2. γ)

- «... **εμπιστοσύνη** / **πίστη** απέναντι στους θεσμούς...»
- «... αίσθηση συλλογικής **συγκρότησης** / **σύνθεσης** / **συνοχής**...»
- «... συνεχώς **σταθερό** / **αμετάβλητο** κόσμο...»

3^η δραστηριότητα

A3. Κειμενικό είδος: Άρθρο σε σχολική εφημερίδα.

Γλωσσικές επιλογές – ύφος :

- Ύφος πρέπει να είναι οικείο, αλλά και σοβαρό. Πληροφοριακός χαρακτήρας.
- Αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας
- Εναλλαγή ενεργητικής-παθητικής σύνταξης
- Παρατακτική-υποτακτική σύνδεση προτάσεων
- Κατάλληλη και ορθή χρήση των σημείων στίξης
- Πρόσωπο: γ' ενικό-πληθυντικό, α' πληθυντικό/ενικό

Τίτλος: • Ευρηματικός • Κατάλληλο ύφος • Νοηματικά ενεργός

Ζητούμενα: 1

Τίτλος: Κοιτάζοντας ψηλά: Τα εφόδια των νέων σε έναν κόσμο σε κίνηση

Πρόλογος: Με αφορμή το κείμενο «Θα μπορούσε το μπάσκετ να σώσει τον κόσμο;» γράφεται αυτό το άρθρο για όλους εμάς τους νέους ανθρώπους, που καλούμαστε να δημιουργήσουμε τα όνειρά μας μέσα σε ένα περιβάλλον έντονης κοινωνικής πόλωσης και διαρκών ανατροπών. Σε αυτόν τον συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο, η εκπλήρωση των στόχων μας δεν απαιτεί απλώς εξειδικευμένες γνώσεις, αλλά μια βαθύτερη φιλοσοφία ζωής και συγκεκριμένα πνευματικά εφόδια.

Κύριο θέμα: Ζητούμενο (εφόδια για να εκπληρώσει ο νέος τα όνειρά του σε έναν κόσμο ευμετάβλητο)

- Η προσαρμοστικότητα και η ευελιξία, δηλαδή η «απουσία σταθερών θέσεων». Καθώς καμία συνθήκη δεν παραμένει σταθερή, οφείλουμε να αναπτύξουμε την

ικανότητα να αναδιαμορφώνουμε τους ρόλους μας, να δεχόμαστε τη μεταβολή και να γινόμαστε αυτό που απαιτούν οι νέες ανάγκες.

- Η προσαρμογή αυτή, ωστόσο, δεν νοείται ως παθητική υποταγή, αλλά ως μια ενεργητική, συλλογική προσπάθεια. Η συνεργασία και η αίσθηση της κοινότητας είναι οι συνδετικοί κρίκοι που θα μας επιτρέψουν να δράσουμε «μαζί με άλλους ανθρώπους», υπερνικώντας την απομόνωση.
- Παράλληλα, απαραίτητη είναι η διάθεση για υπέρβαση. Για να υλοποιήσουμε τα όνειρά μας, οφείλουμε να υιοθετήσουμε τον προσανατολισμό του «κοίτα ψηλά». Θέτοντας υψηλούς στόχους, που συχνά ξεπερνούν τα τρέχοντα όριά μας ή θεωρούνται από την κοινωνία αδύνατα, τροφοδοτούμε την πρόοδο.
- Η επιμονή απέναντι στις δυσκολίες και η άρνηση να συμβιβαστούμε με τα έτοιμα προβλήματα «μπροστά στα πόδια μας» είναι ο μόνος τρόπος για να μετατρέψουμε το αδιανόητο σε αυριανή καθημερινότητα.
- Ανάπτυξη κριτικής και ευέλικτης σκέψης. Η άρνηση των δογματικών αντιλήψεων και της «κοινωνικής πώλησης», με όπλο την παραδοχή ότι «κανείς μας δεν είναι μόνο ένα πράγμα» και ότι η πραγματικότητα απαιτεί διαρκή πνευματική προσαρμογή.

Επίλογος: Κλείνοντας, τα όνειρά μας χρειάζονται θεμέλια φτιαγμένα από προσαρμοστικότητα, συλλογικό πνεύμα και μια γενναία δόση ιδεαλισμού. Μόνο αν κοιτάζουμε ψηλά, θα καταφέρουμε να οικοδομήσουμε έναν καλύτερο κόσμο.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1. Το ποιητικό υποκείμενο επιλέγει να «ζωγραφίσει» και να νοηματοδοτήσει την καθημερινότητά του χρησιμοποιώντας ως αποκλειστικό του όχημα την ποίηση. Η δημιουργική αυτή διαδικασία είναι βαθιά εσωτερική και πνευματική. Ως «χρώματα» χρησιμοποιεί τα αγνά, αυθεντικά συναισθήματα και τις βιωματικές αξίες που πηγάζουν από την καρδιά του («απ' της καρδιάς τ' αλφαβητάρι»). Παράλληλα, ως «υλικά» επιστρατεύει τη λογική, τον προβληματισμό και τη διανοητική επεξεργασία («απ' της σκέψης το εργαστήρι»). Με αυτόν τον τρόπο, συναισθήματα και λογική σμίγουν για να μετουσιωθούν σε καλλιτεχνική δημιουργία.

2^η δραστηριότητα

B2. α) Οριστική έγκλιση: «Ζωγραφίζω» (ή «παίρνω», «ταξιδεύω», «έχω»).

Λειτουργία: Εκφράζει το βέβαιο, το πραγματικό και το αντικειμενικό. Το ποιητικό υποκείμενο δηλώνει με απόλυτη βεβαιότητα την παρούσα κατάσταση και τη σταθερή του στάση ζωής.

Υποτακτική έγκλιση: «Να ζωγραφίσω» (ή «να ζω»).

Λειτουργία: Εκφράζει το επιθυμητό, την προσδοκία, τον διακαή πόθο και το όνειρο. Φανερώνει μια βαθιά εσωτερική ανάγκη που επιδιώκει να εκπληρωθεί στο μέλλον.

B2. β) Μεταφορά: «...της σκέψης το εργαστήρι» (επίσης: «πινακοθήκη της καρδιάς μου», «της καρδιάς τ' αλφαβητάρι», «γην των εννοιών»).

Επανάληψη: «Ζωγραφίζω τις μέρες μου με ποιήματα» (στ. 1) «Να ζωγραφίσω / τις μέρες όλου του κόσμου με ποιήματα» (στ. 12-13) (επίσης επαναλαμβάνεται η λέξη «καρδιάς»).

Προσωποποίηση: «...ένα όνειρο που με παιδεύει».

3^η δραστηριότητα

B3. Στους καταληκτικούς στίχους του ποιήματος, το υποκείμενο εκφράζει ένα οικουμενικό και βαθιά αλτρουιστικό όνειρο, το οποίο μπορεί να εμπνεύσει εμάς τους νέους. Επιθυμεί να «ζωγραφίσει τις μέρες όλου του κόσμου με ποιήματα», οραματιζόμενο μια ανθρωπότητα λουσμένη στο φως («γεμάτες ήλιο») και πλημμυρισμένη από την ευτυχία και την ξεγνοιασιά της επόμενης γενιάς («γελαστά παιδιά»). Πρόκειται για μια επιθυμία καθολικής ευτυχίας, ειρήνης και πνευματικής ανάτασης μέσω της τέχνης. Αυτό το όνειρο μπορεί και οφείλει να εμπνεύσει τους σημερινούς νέους. Σε μια εποχή που κυριαρχεί ο πραγματισμός, η τεχνοκρατική αντίληψη και η αποξένωση, η επιστροφή στην ευαισθησία και η αναζήτηση της ομορφιάς λειτουργούν ως αντίδοτο. Οι νέοι, που συχνά έρχονται αντιμέτωποι με έναν κόσμο «σκληρό», μπορούν να βρουν στο ποίημα το κίνητρο για να αγωνιστούν για μια κοινωνία πιο ανθρώπινη. Το όραμα για «γελαστά παιδιά» αποτελεί διαχρονικό σύμβολο ελπίδας και μας καλεί να ξεπεράσουμε τον ατομικισμό, να «ταξιδέψουμε στη γη των εννοιών» και να διεκδικήσουμε ένα μέλλον όπου η χαρά και η πνευματικότητα θα είναι προσβάσιμες σε όλους. Συνεπώς, το όραμα του ποιητικού υποκειμένου δεν είναι μια ουτοπική φυγή, αλλά μια επαναστατική υπενθύμιση ότι οι νέοι έχουμε τη δύναμη να ξαναβάψουμε με φωτεινά χρώματα το γκρίζο του κόσμου, μετατρέποντας την ευαισθησία στο πιο ισχυρό μας όπλο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα θέματα κρίνονται εξαιρετικά απαιτητικά. Οι ασκήσεις αναγνωστικής ανταπόκρισης (1^η δραστηριότητα) και παραγωγής λόγου (3^η δραστηριότητα) σε γλώσσα και λογοτεχνία απαιτούσαν καλή προετοιμασία και χρήση προχείρου, για την καλύτερη οργάνωση των ιδεών. Οι δευτερες δραστηριότητες χαρακτηρίζονταν από ποικιλία ερωτημάτων, οι οποίες απαιτούσαν καλά προετοιμασμένους και προσεκτικούς υποψηφίους. Τα θέματα, επομένως, στο σύνολό τους, απαιτούσαν προσοχή από τους μαθητές. Μόνο ένας καλά προετοιμασμένος μαθητής με αναπτυγμένη κριτική σκέψη ήταν ικανός να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις του διαγωνίσματος. Η **θεματική ενότητα** στην οποία εξετάστηκαν σήμερα οι μαθητές στο μη λογοτεχνικό κείμενο βρίσκεται **στη σελίδα 72 του βιβλίου των θεματικών μας ενοτήτων (θεματική ενότητα 24: Νέοι και προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα)**. Το λογοτεχνικό κείμενο είχε και προεκτάσεις που αφορούσαν την τέχνη **(θεματική ενότητα 28: Λογοτεχνία-Μουσική-Τέχνες, σελ. 83)**.

Επιμέλεια Απαντήσεων: Τάσος Ζαρκάδης